

KRITIČKI OSVRT NA TRGOVINSKU POLITIKU EU ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2015.

Vuletić, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:369575>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**KRITIČKI OSVRT NA TRGOVINSKU POLITIKU
EU ZA RAZDOBLJE OD 2000. DO 2015.**

Mentor :

Doc. Dr. Sc. ,Maja Mihaljević Kosor

Student :

Ana Vuletić

Split, srpanj, 2020

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
1.1 Definicija problema istraživanja i cilj rada.....	4
1.2 Metode rada	4
1.3 Struktura rada	4
2. DEFINIRANJE TRGOVINSKE POLITIKE.....	6
2.1. Osnivanje Europske ekonomske zajednice i zajedničke trgovinske politike	6
2.2.Unilateralni odnosi (GSP-opći sustav povlastica)	7
2.3. Bilateralni odnosi (WTO-Doha pregovori)	9
2.3.1.Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju	10
2.3.2.EFTA.....	11
2.3.3.Europski gospodarski prostor (EGP)	11
2.3.4. EUROMED.....	14
2.4. Multilateralni odnosi (ugovori o slobodnoj trgovini)	16
3. MEHANIZMI PROVOĐENJA TRGOVINSKE POLITIKE	21
3.1. Zajednička carinska tarifa.....	21
3.2. Mehanizmi zaštite trgovine	22
3.3.Trgovinske prepreke	23
4.ULOGA EUROPSKE UNIJE U SVJETSKOJ TRGOVINI	25
4.1.Utjecaj Europske unije na Republiku Hrvatsku	33
5. ZAKLJUČAK	35
LITERATURA.....	36
SAŽETAK.....	39
SUMMARY	40

1. UVOD

1.1 Definicija problema istraživanja i cilj rada

Globalizacija je gospodaraski , društveni , politički i kulturni proces koji je doveo do sve veće povezanosti i međuovisnosti tržišta te povećanja međunarodne trgovine. Ona je potaknula gospodarski rast i tehnološki napredak, al je dovela i do produbljivanja pojedinih problema kao što su ekonomske nejednakosti i ugroženost sigurnosti zaposlenja.

Europska unija predstavlja najveće područje jedinstvenog tržišta na svijetu te djelujući zajedno na globalnoj sceni zauzima jaku poziciju u pogledu globalne trgovine. Zajedničkom trgovinskom politikom nastoji očuvati konkurentnost i pravednost u međunarodnoj razmjeni dobara i usluga. Sklapanjem bilateralnih sporazuma s trećim zemljama te multilateralnom suradnjom vidi priliku za povećanje trgovinskih prilika koje postiže uklanjanjem barijera kao što su kvote i tarife, te osigurava pošteno natjecanje i jačanje svoje konkurentske prednosti.

Cilj rada je analizirati trendove trgovinske politike Europske unije u razdoblju od 2000. do 2015. te objasniti temelje trgovinske politike, njezine glavne sastavnice te mjere, dimenzije i mehanizme njenog provođenja.

1.2 Metode rada

U ovom završnom radu će se koristiti stručna literatura, statistički podaci, znanstveni i istraživački radovi dostupni na internetu kao i mnogobrojni članci o trgovinskoj politici Europske unije. Znanstvene i istraživačke metode koje će se koristiti prilikom izrade rada su metode analize i sinteze, metode dedukcije i indukcije te metoda komparacije i metoda generalizacije.

1.3 Struktura rada

Završni rad se sastoji od 5 poglavlja. Prvo poglavlje predstavlja uvod u kojem se definira problem istraživanja i ciljevi rada te se navode metode koje su korištene u istraživanju. U drugom poglavlju definira se značaj i uloga trgovinske politike Europske unije kojom se određuju prava i obaveza svih zemalja članica te ciljevi njezinog djelovanja i razvoja u razdoblju od 2000-2015 godine. Nadalje će se objasniti glavne odrednice trgovinske politike koji su značajni za uspješno provođenje trgovinske politike a čine ih unilateralni, bilateralni i multilateralni sporazumi te mjere zaštite i mehanizmi provođenja trgovinske politike. U posljednjem poglavlju će se navesti i opisati

uloga Europske unije u svjetskoj trgovini te osvrt na vanjsku trgovinu Republike Hrvatske nakon pristupanja Europskoj uniji.

2. DEFINIRANJE TRGOVINSKE POLITIKE

2.1. Osnivanje Europske ekonomske zajednice i zajedničke trgovinske politike

Rimskim ugovorom 1957. godine stvorena je Europska zajednica ili „Zajedničko tržište“ od strane skupine ljudi koji su imali iste ciljeve : mirnu , ujedinjenu i prosperitetnu Europu. Uloga njezinog osnivanja je održivi razvoj na temelju uravnoteženog gospodarskog rasta i stabilnosti cijena,pojačati ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost među državama članicama te zajamčiti slobodu , sigurnost i pravdu bez unutarnjih granica.

Glavni je gospodarski pokretač EU-a jedinstveno tržište.Stvaranje jedinstvenog tržišta je dugotrajan proces koji još i danas traje a za cilj ima uklanjanje svih prepreka i pojednostavljenje postojećih pravila kako bi svi unutar EU na najbolji način mogli iskoristiti sve mogućnost koje pruža pristup tržištu od 28 država članica i 503 milijuna stanovnika ili potencijalnih potrošača.Glavni temelj slobodnog tržišta je sloboda kretanja osoba,dobara,usluga i kapitala..Uklanjanem tehničkih , pravnih i birokratskih prepreka EU svojim građanima omogućuje da slobodno posluju i trguju.¹

Kako bi postala privlačnije mjesto za ulaganje stvara i uniju tržišta kapitalom koja malim poduzećima olakšavam prikupljanje kapitala.Glavne prepreke jedinstvenog tržišta koje EU nastoji uskladiti su rascjepkani nacionalni porezni sustavi,propisi , standardi i prakse u području e-trgovine i složena pravila o priznavanju stručnih kvalifikacija.²

Jedan od glavnih ciljeva unije je ostvariti dobru međunarodnu suradnju,stoga unija utvrđuje i provodi zajedničke politike i djelovanja i nastoji ostvariti visoki stupanj suradnje u svim područjima međunarodnih odnosa kako bi zaštitila svoje vrijednosti,temeljne interese, sigurnost i neovisnost.Na taj način potiče integraciju svih zemalja u svjetskom gospodarstvu te podupire održivo gospodarstvo i socijalni razvoj te razvoj zaštite okoliša.Iz tih razloga nastoji razvijati odnose i graditi partnerstva s trećim zemljama i međunarodnim, regionalnim ili globalnim organizacijama putem bilateralnih i multilateralnih sporazuma te unilateralnim sporazumima

¹ Jedinstveno tržište EU, dostupno na: <https://izvoz.gov.hr/strana-trzista-i-prilike/jedinstveno-trziste-eu/106>, pristupljeno: 10.7.2020.

² Europska unija, dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/single-market_hr, pristupljeno: 10.07.2020.

kojima se nastoji najslabije razvijenim zemljama omogućiti slobodan i nesmetan pristup europskom tržištu.

Zajednička trgovinska politika jedna je od temeljnih politika Europske unije koja mora biti u skladu s načelima i ciljevima vanjskog djelovanja Unije. Temelji se na jedinstvenim načelima, osobito u odnosu na promjene carinskih stopa, sklapanje carinskih i trgovinskih sporazuma o trgovini robom i uslugama te komercijalne aspekte intelektualnog vlasništva, izravna strana ulaganja, utvrđivanje zajedničke izvozne politike, te korištenje trgovinskih zaštitnih mehanizama i uklanjanje trgovinskih prepreka.³

U ugovoru o funkcioniranju Europske unije su definirani ciljevi trgovinske politike koji bi trebali utjecati na razvoj svjetske trgovine i inozemna ulaganja. Glavni ciljevi zajedničke trgovinske politike su: zaključivanje trgovinskih i carinskih sporazuma, zaštita potrošača, zaštita slobodnog tržišnog natjecanja, otvaranje novih tržišta i povećanje trgovinskih prilika te poticanje istraživačkih aktivnosti.

Zajednička trgovinska politika znači veći ekonomski rast i razvoj jer veći izvoz proizvoda omogućava veću količinu proizvodnje a samim time dovodi do snižavanja troškova proizvodnje što dovodi do nižih cijena i veće raznolikosti robe. Trgovinski i investicijski tokovi šire nove ideje i inovacije, nove tehnologije i najbolja istraživanja što dovodi do poboljšanja u proizvodnji dobara i usluga te povećanja konkurentnosti i otvaranju novih radnih mjesta.

2.2. Unilateralni odnosi (GSP-opći sustav povlastica)

Jedan od osnovnih ciljeva zajedničke trgovinske politike Unije je suzbijanje siromaštva te promocija održivog razvoja i dobrog upravljanja u zemljama u razvoju. Unija to postiže na način da osigurava povlaštenu pristup tržištu Unije i tako omogućava ostvarivanje dodatnog prihoda kroz međunarodnu trgovinu te uvođenje carinskih povlastica koje se odnose na zemlje koje imaju veće trgovinske i financijske potrebe.

Opće carinske povlastice Europske unije je sustav kojim Europska unija jednostrano dodjeljuje trgovinske povlastice zemljama u razvoju i najnerazvijenijim zemljama od 1971. godine.

³ Pročišćene verzije ugovora o europskoj uniji i ugovora o funkcioniranju europske unije, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT>, pristupljeno: 10.07.2020.

Predstavljaju jednu od mjera trgovinske politike kojom se snižavaju ili ukidaju carine zemljama u razvoju ili najnerazvijenijim zemljama prilikom uvoza u Europsku uniju.

U okviru reforme iz 2012. godine sustav je bio usmjeren na one zemlje kojima je pomoć najpotrebnija, odnosno na najmanje razvijene zemlje i sastoji se od tri dijela a to su :Općeg sustava povlastica (GSP), posebni poticajni aranžmani za održivi razvoj i kvalitetno upravljanje (GSP+) i posebni dogovor za najnerazvijenije zemlje inicijativa „Sve osim oružja „ (EBA).

Opći sustav povlastica obuhvaća 13 zemalja s manjim dohotkom sukladno kvalifikaciji Svjetske banke a to su :Republika Kongo, Kukovi otoci, Indonezija, Indija, Kenija, Nigerija, Nauru, Niue, Sirijska Arapska Republika , Savezne Države Mikronezija, Tadžikistan, Uzbekistan i Vijetnam.⁴ To je sustav kojim su carine za robu uvezenu iz ovih zemalja djelomično ili potpuno uklanjaju na dvije trećine tarifnih linija. Sukladno tim za osjetljive proizvode snižena je carina ad valorem za 20 posto te za neosjetljive proizvode se carine u potpunosti uklanjaju osim ako je riječ o poljoprivrednim proizvodima.

Posebni poticajni aranžmani za održivi razvoj i kvalitetno upravljanje je sustav u kojem se tarife smanjuju na 0 posto za ranjive zemlje s niskim i srednjim dohotkom koje provode 27 međunarodnih konvencija koje se odnose na ljudska prava, radna prava, zaštitu okoliša i dobro upravljanje. Odnosi se na zemlje :Armenija, Bolivija, Filipini, Gruzija, Kirgistan, Mongolija, Pakistan, Šri Lanka i Kabo Verde.⁵

Inicijativa „sve osim oružja „ (EBA) je inicijativa kojom je sav uvoz u Europsku uniju iz najnerazvijenijih zemalja bez carina i kvota, odnosi se na sve proizvode osim oružja i streljiva. Inicijativa obuhvaća ukupno 48 zemalja i stupila je na snagu 5. ožujka 2001. a njezin glavni cilj je bio potaknuti gospodarski razvoj najsiromašnijih zemalja na svijetu.⁶

https://en.wikipedia.org/wiki/Everything_but_Arms

⁴ Gospodarska diplomacija, dostupno na: <http://gd.mvep.hr/hr/trgovinska-politika-europske-unije/gsp/>, pristupljeno: 12.07.2020

⁵ Generalised Scheme of Preferences (GSP), dostupno na : <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>, pristupljeno: 12.07.2020.

⁶ Everything by Arms, dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Everything_but_Arms, pristupljeno: 14.09.2020.

2.3. Bilateralni odnosi (WTO-Doha pregovori)

Europska unija kao najveće jedinstveno tržište na svijetu zalaže se za liberalizaciju svjetske trgovine. Vanjska trgovina Europske unije od 1999. do 2010. godine se udvostručila i danas čini 30 posto bruto domaćeg proizvoda EU-a. Europska unija djeluje kao jedno tijelo te kako bi omogućila daljnji rast i razvoj državama članicama unije sklapa trgovinske sporazume s raznim zemljama.

Trgovinski sporazumi omogućuju pristup raznim tržištima te je cilj Europske Unije da se načela i pravila koja se primjenjuju unutar Europske Unije primjenjuju i u trgovini sa trećim zemljama. Oni omogućuju širenje poslovanja i veću konkurentnost poduzeća te lakši uvoz sirovina potrebnih za proizvodnju konkretnih proizvoda toga poduzeća kao i bolje mogućnosti za ulaganje.

Sporazumima se stvaraju nove tržišne prilike izvan granica Europe te čine trgovinu jeftinijom, bržom i pristupačnijom. Svaki je sporazum specifičan i jedinstven, sadrži određene uvjete i pruža razne pogodnosti kao što su smanjenje carina, klauzule o ljudskim pravima, pravila o primjeni intelektualnog vlasništva i održivom razvoju.⁷

Sporazumi se sklapaju ovisno o sadržaju, pa ih dijelimo na sporazume o gospodarskom partnerstvu koji služe za razvoj trgovinskih partnera iz afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja, sporazumi o slobodnoj trgovini koji osiguravaju ovlaštenu pristup tržištu i sporazumi o pridruživanju kojim se jačaju širi politički dogovori. Isto tako EU sklapa sporazume o partnerstvu i suradnji koji spadaju kao dio širih dogovora. Najznačajniji sporazumi biti će detaljnije objašnjeni i proučavani u sljedećim poglavljima.⁸

Carinska unija postoji od 1968. godine i jedan je od temelja Europske unije. Njome su granice između država članica ukinute s obzirom na trgovinu svim robama te su zabranjene carinske

⁷ Eurpska unija: Trgovina, dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/trade_hr, pristupljeno: 12.07.2020.

⁸ Europsko vijeće: Trgovinski sporazumi EU, dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/trade-policy/trade-agreements/>, pristupljeno: 14.07.2020.

postrojbe, odnosno naknade sličnog učinka. Zajednička carinska tarifa i Integrirana carinska tarifa (TARIC) primjenjuju se na robu iz neeuropskih država. Roba koja se slobodno kreće na unutarnjem tržištu mora biti u skladu s pravilima i određenim odredbama Zajedničke trgovinske politike.⁹

2.3.1. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predstavlja novu generaciju sporazuma koju potpisuju zemlje kandidatkinje za članstvo u Uniju. Proces stabilizacije i pridruživanja započet je 1999. godine kojim se podupire postupno približavanje država zapadnog Balkana Europskoj uniji.

Na sjednici Europskog vijeća u Solunu 2003. godine potvrđeno je da su sve države koje su uključene u proces pridruživanje potencijalne kandidatkinje za članstvo u EU-u. Države koje su sklopile s Europskom unijom sporazum o pridruživanju su Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Sjeverna Makedonija, Kosovo, Crna Gora, Srbija i Hrvatska. Republika Hrvatska je potpisala ugovor 29. listopada 2001. u Luxembourgu i njim je počeo proces ratifikacije u Hrvatskoj, Europskom parlamentu i parlamentima svih zemalja članica.

Ovaj sporazum je za Republiku Hrvatsku bio prvi i jedini ugovorni korak na putu do pristupanja EU. SPP obuhvaća 10 poglavlja u koja spadaju opća načela, politički dijalog, regionalna suradnja, sloboda kretanja robe, kretanje radnika i kapitala, usklađivanje zakonodavstva države, pravosuđe, sloboda i sigurnost, politike suradnje, financijska suradnja i nadzor. Na tim se sporazumima temelji politička i gospodarska suradnja kojom se ostvaruje slobodna trgovina s državama na koje se sporazumi odnose.

Proces pristupanja je dugotrajan i podnositelj zahtjeva prvo treba ispuniti kopenhavske političke kriterije a kada se prizna status kandidatkinje onda prolazi kroz razne faze a brzina ovisi o rezultatima i napretku same zemlje. Za provedbu reformi potencijalne i države kandidatkinje primaju financijsku pomoć kroz jedinstveni instrument pretpristupne pomoći.¹⁰

⁹ Carinska unija EU-a u praksi, dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/customs_hr, pristupljeno: 14.07.2020.

¹⁰ Europski parlament, dostupno na <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/168/zapadni-balkan>, pristupljeno: 14.07.2020.

2.3.2.EFTA

Europsko udruženje za slobodnu trgovinu (EFTA) je međuvladina organizacija Islanda, Norveške, Lihtenštajna i Švicarske osnovana Stockholmskom konvencijom 1960. godine. Središte aktivnosti EFTA-e su bili odnosi sa EEZ-om, kasnije Europskom zajednicom i Europskom unijom, a od 1990. godine aktivno su nastavili graditi trgovinske odnose s trećim zemljama u Europi i izvan nje.

Glavna misija EFTA-e je promicanje slobodne trgovine i ekonomske integracije u korist svoje četiri države članice i u korist svojih trgovinskih partnera širom svijeta. Države članice su otvorene, konkurentne ekonomije posvećene progresivnoj liberalizaciji trgovine na višenacionalnoj areni kao i sporazum o slobodnoj trgovini. EFTA predstavlja devetog najvećeg trgovca robom na svijetu i petog najvećeg trgovca uslugama a ujedno je i treći najvažniji trgovinski partner roba za EU i drugi kada govorimo o uslugama. Tri od četiri države EFTA-e doprinose koheziji u Europskoj uniji posebnim sporazumom, bespovratnim sredstvima EGP-a i Norveške.

Glavni zadaci EFTA-e su održavanje i razvoj Konvencije o EFTA-i koja regulira ekonomske odnose između četiri države, razvijanje svjetske mreže sporazuma o slobodnoj trgovini EFTA-e te upravljanje Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru koji okuplja države članice Europske unije i tri države članice EFTA-e (Island, Lihtenštajn i Norveška) na unutarnjem tržištu.-

2.3.3.Europski gospodarski prostor (EGP)

Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru potpisan je 2. svibnja 1992. godine kojim je omogućeno sedam tadašnjih država članica EFTA-e sudjelovanje u ambicioznom projektu unutarnjeg tržišta Europske zajednice. Svrha EGP-a je proširiti unutarnje tržište Europske unije na države članice Europskog udruženja za slobodnu trgovinu. Broj država članica EFTA-e se smanjivao pa je tako Švicarska odlučila da neće Sporazum ratificirati a Austrija, Finska i Švedska pristupile su Europskoj uniji 1995.¹¹

Potpisnice Sporazuma o europskom gospodarskom prostoru su Norveška, Island i Lihtenštajn a stupio je na snagu 1. siječnja 1994. godine. Deset novih država koje su pristupile EU 1. svibnja 2004. godine automatski su postale dio EGP-a kao i Bugarska, Rumunjska i Hrvatska koje su kasnije postale članice EU. Isto tako Ujedinjeno Kraljevstvo izlaskom iz EU-a napušta i unutarnje tržište a kako bi ponovno pristupala morala bi postati članica EFTA-e ali ta mogućnost i nije baš

¹¹ EFTA, dostupno na: <https://www.efta.int/about-efta>, pristupljeno: 15.07.2020.

vjerovatna jer time moraju prihvatiti zakonodavstvo EU-a, plaćanja za EU i nadležnost Suda Europske unije.

EGP obuhvaća slobodu kretanja robe, osoba, usluga i kapitala a njime su povezane politike tržišnog natjecanja, prometa, energije te gospodarske i monetarne suradnje. Sporazum sadrži horizontalne politike koje su usko povezane sa socijalnom politikom koja uključuje zaštitu zdravlja i sigurnosti rada, radno pravo i jednako postupanje prema muškarcima i ženama te politiku u području zaštite potrošača, okoliša, statistike i prava trgovačkog društva.

Švicarska je u svojstvu članice EFTA-e sudjelovala u pregovorima o Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru 1992. godine i podjelji su zahtjev za pristupanje EU-u. Međutim nakon što je zahtjev odbijen Švicarsko federalno vijeće prestalo se zalagati za ulazak u EU i EGP. Od tada radi očuvanja gospodarske integracije sa Unijom grade svoje odnose preko bilateralnih sporazuma. Ukupno su potpisali preko 120 bilateralnih sporazuma koji uključuju sporazum o slobodnoj trgovini 1972. godine te dva velika paketa bilateralnih sporazuma, prvi paket je potpisan 1999. i stupio je na snagu 2002. godine, a pokriva pitanja slobodnog kretanja i uzajamnog otvaranja tržišta dok drugi paket sektorskih sporazuma je potpisan 2004. godine i postupno je stupa na snagu od 2005. do 2009. godine, a odnosi se na jačanje gospodarske suradnje i proširenja suradnje u području azila i slobodnog putovanja u schengenskom prostoru.

Bilateralni odnosi su postali napeti nakon protuimigracijske inicijative u veljači 2014. godine čiji je ishod doveo u pitanje načela slobodnog kretanja i jednostvenog tržišta. Iz tih razloga Švicarski parlament 2016. godine donosi Zakon o strancima koji daje prednost pri zapošljavanju Švicarcima samo u sektorima s iznadprosječnom stopom nezaposlenosti. Europska unija je smatrala da ovaj zakon neće ograničiti prava svojih građana te je on otvorio put normalizacije odnosa između EU-a i Švicarske.¹²

Među glavnim sporazumima je sporazum iz Cotonoua, koji je okosnica partnerstva između EU-a i 79 afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja kojem je bio glavni cilj smanjiti siromaštvo, podržati održivi gospodarski, kulturni i socijalni razvoj te pomoći integraciji njihovih gospodarstava u svjetsko gospodarstvo. Sporazum je potpisan u Cotonouu 23. lipnja 2000. godine a primjenjivao se

¹² Europski gospodarski prostor, Švicarska i Sjever, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/169/europski-gospodarski-prostor-egp-svicarska-i-sjever>, pristupljeno: 15.07.2020.

od 1. travnja 2003.godine, potpisan je na razdoblje od 20 godina kada bi trebao stupiti na snagu novi sporazum o partnerstvu.¹³

Glavna načela sporazuma temelje se na nizu principa pa su partneri u sporazumu ravnopravni, svaka zemlja AKP-a određuje vlastitu razvojnu politiku, suradnju čini kako parlament i lokalna vlast tako i civilno društvo i privatni sektor te prioriteti i agažmani suradnje se razlikuju ovisno o razini razvoja zemalja. Cilj sporazuma je ekonomski razvoj s naglaskom na industriju i poljoprivredu, regionalna suradnja i integracija radi promocije i širenja trgovine te socijalni i ljudski razvoj, ovaj sporazum omogućuje državama AKP-a punopravnu ulogu u međunarodnoj trgovini.¹⁴

Ovim sporazumom dolazi do značajnijeg otvaranja tržišta EU-a proizvodima iz zemalja AKP-a, ali i progresivna liberalizacija tržišta država AKP-a koje se postupno žele uključiti u trgovinske tokove. Isto tako jedan od razloga osuvremenjivanja i unaprjeđenja odnosa je radi amortizacije kao posljedice ukidanja nereguliranih trgovinskih povlastica koje je EU imala sa sedam regija unutar skupine AKP.¹⁵

Sporazum je revidiran 2010.godine kako bi se stavio naglasak na neka nova pitanja koja su se pojavila na globalnoj razini pa je tako naglasak stavljen na pitanja o klimatskim promjenama, održivosti ribarenja, HIV-AIDS, sigurnost opskrbe hrane i ostvarivanju milenijskih razvojnih ciljeva.

Karipske zemlje u koje ubrajamo Antigva i Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Dominika, Dominikanska Republika, Grenada, Gvajana, Haiti, Jamajka, St Lucia, St Vincent i Grenadine, St Kitts i Nevis, Surinam, Trinidad i Tobago su potpisale u listopadu 2008.godine CARIFORM-Sporazum o gospodarskom partnerstvu s EU.

To je drugi najveći trgovinski partner, nakon SAD-a sporazum pomaže objema regijama da ulažu i trguju, postupno se otvara tržištu EU usluga, osigurava bezcarinski pristup tržištu bez kvota za sve proizvode te omogućava korištenje financijske podrške EU koja će pomoći tvrtkama da koriste EPA za izvoz više i da privuku više vanjskih ulaganja te vladi da provede sporazum.

¹³ Sporazum iz Cotonoua, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/summary/HR/r12101>, pristupljeno: 14.09.2020.

¹⁴ Eur – Lex, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/summary/HR/r12101>, pristupljeno: 15.07.2020.

¹⁵ Hrvatski pogled na ulogu novih država članica u odnosu EU-a i AKP-a nakon 2020. godine, dostupno na: file:///C:/Users/anavu/Downloads/EUS_5_6_02_Maric.pdf, pristupljeno: 15.07.2020.

2.3.4. EUROMED

Unutar europske susjedne politike sklopljeno je Euro – mediteransko partnerstvo koje se nadograđuje na suradnju pokrenutu u Barceloni (1995.) a koje je od 2008.godine zamjenjeno Unijom za Mediteran(UfM).Zemlje koje su članice EuroMed partnerstva su Alžir,Egipat,Izrael,Jordan, Libanon,Libija,Maroko,Palestina,Sirija,Tunis,Turska te je sporazum o pridruživanju na snazi u svim zemljama osim Sirije i Libije.Zajedno ove regije predstavljaju 9,4 posto ukupne vanjske trgovine EU u 2016. godini ali je ključni cilj produbljivanje ekonomske integracije jug-jug koji je važni element za uspostavljanje cjelovitog područja slobodne trgovine.¹⁶ Sporazum između EU i južnog Sredozemlja je političko, gospodarsko i socijalno partnerstvo koje se temelji na načelima reciprociteta, solidarnosti i zajedničkog razvoja.Glavni ciljevi partnerstva su stvaranje mediteranskog prostora slobodne trgovine kojim će se ukloniti prepreke u trgovini i ulaganjima te poticanje međuregionalne suradnje kao čimbenika mira,stabilnosti , gospodarskog i socijalnog razvoja.

Njime se promiče redovan politički i sigurnosni dijalog koji promiče suradnju , razumjevanje i zajedničku inicijativu. Nadalje promiče gospodarsku, trgovinsku i financijsku suradnju kojoj postiže liberalizacija trgovine robom i omogućava održivi razvoj mediteranskog područja te regionalnu integraciju.

Od 2008. godine kada postaje Unijom za Mediteran stavlja naglasak na mlade i žene kako bi se riješila tri ključna pitanja a to su stabilnost, ljudski razvoj i integracija a u trgovini ima za cilj bolje trgovinske odnose među članicama, manje prepreke u trgovini i veću poslovnu suradnju.Područje slobodne trgovine mora se uspostaviti nakon prijelaznog razdoblja od 12 godina a rezultat slobodnog kretanja robe je postupno ukidanje carina i zabrane kvantitativnih ograničenja izvoza i uvoza.¹⁷

¹⁶ Hrvatski pogled na ulogu novih država članica u odnosu EU-a i AKP-a nakon 2020. godine, dostupno na: file:///C:/Users/anavu/Downloads/EUS_5_6_02_Maric.pdf, pristupljeno: 15.07.2020.

¹⁷ Europsko Mediteranski sporazum o pridruživanju, dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ar14104>, pristupljeno: 17.07.2020.

Zemlje s kojima su pregovori o trgovinskim zemljama u tijeku:

- Vijetnam - trgovinski sporazum o zaštiti ulaganja koji je potpisan 30.lipnja 2019. godine koji ukida tarife, smanjuje regulatorne prepreke i otvara tržište usluga i javne nabave
- Novi Zeland - trgovinski sporazum koji smanjiva prepreke, osigurava zdravu konkurenciju s jednakim uvjetima i promovira pametan, održiv i uključiv rast
- Australija - trgovinski sporazum koji ima za cilj pomoći tvrtkama EU da više izvoze, zaštita karakterističnih proizvoda te ambiciozne odredbe o trgovini i održivom razvoju
- Singapore - pregovori o sporazumu o slobodnoj trgovini i sporazumu o zaštiti ulaganja koji će ukloniti gotovo sve carine, potaknuti zeleni rast i poboljšati trgovinu robom
- Meksiko - novi sporazum o pridruživanju koji bi trebao smanjiti visoke tarife na europsku hranu i piće te dopustiti tvrtkama iz EU-a da prodaju više sluga
- Mercosur - EU i države Mercosura (Argentina, Brazil, Paragvaj i Urugvaj) postigle su 28. lipnja 2020. godine politički sporazum o ambicioznom, uravnoteženom i sveobuhvatnom trgovinskom sporazumu. Izvoz EU u Mercosur iznosio je u 2019. godini 41. milijardu eura robe i 21 milijardu eura usluga. Cilj ovog trgovinskog sporazuma je povećati bilateralnu trgovinu i investicije, smanjiti carinske i necarinske barijere te stvoriti stabilnija i predvidljivija pravila trgovine i ulaganja. Sporazumom će se stvoriti prilike za rast, nova radna mjesta i održivi razvoj za obje strane.
- Japan - sporazum o gospodarskom partnerstvu koji je stupio na snagu 1. veljače 2019. godine kojim se uklanjaju tarife i sprječavaju prepreke u trgovini, pomaže za oblikovanje pravila globalne trgovine u skladu sa visokim standardima i zajedničkim vrijednostima te šalje snažan signal da dvije najveće svjetske ekonomije odbacuju protekcionizam.
- CETA - novi trgovinski sporazum između EU i Kanade koji je stupio na snagu privremeno 21. rujna 2017. a služi za smanjivanje tarife i olakšava izvoz robe i usluga što koristi poduzećima i ljudima kako u EU-u, tako i u Kanadi.¹⁸

¹⁸ Negotiations and agreements, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>, pristupljeno: 17.07.2020.

Europska unija i Sjedinjene Američke Države trenutno pregovaraju o trgovinskom sporazumu koji se naziva Partnerstvo za transatlantsku trgovinu i ulaganja (Transatlantic Trade and Investment partnership-TTIP). Pregovori su otvoreni u srpnju 2013. godine, a do sada je održano 15. krugova i 15. krug pregovora je završen 7. listopada 2016. godine u New Yorku. Cilj pregovora je olakšati kupovinu i prodaju robe i usluga između EU i SAD uklanjajući carine, nepotrebne prepreke te ograničenja ulaganja.¹⁹

Ovaj sporazum između dva najveća svjetska gospodarstva utjecat će na WTO multilateralni trgovinski sustav i dovesti do rasta broja zaposlenih te gospodarskog napretka. Isto tako olakšati će poslovanje malih i srednjih poduzeća te ojačati investicijsku i poduzetničku klimu. TTIP sporazum se sastoji od četiri ključne komponente (pristup tržištu, regulatorna suradnja i tehničke prepreke, pravila i institucijske odrednice) koje su podijeljene na 24 poglavlja. Transatlantska trgovina zapošljava ukupno 13 milijuna radnih mjesta u EU i SAD a vrijednost trgovine dnevno iznosi 2.2 milijarde eura.²⁰

2.4. Multilateralni odnosi (ugovori o slobodnoj trgovini)

Cilj multilateralnih odnosa je oblikovanje socijalne dimenzije u međunarodnom kontekstu, ponajviše kada se raspravlja o pitanjima socijalne politike, zapošljavanja i dolazi do razvijanja opcija za političko djelovanje. Naglasak je stavljen na oblikovanju društvene dimenzije globalizacije kojom se žele stvoriti i zaštititi radna mjesta, jačati socijalna zaštita, širiti socijalna sigurnost, promicati socijalni dijalog, primjenjivati standarde koje je utvrdila Međunarodna organizacija te promocija društvene odgovornosti poduzeća.

Trgovina je u prvim desetljećima 20. stoljeća rasla te su zemlje ulazile u složene aranžmane koji su doveli do potrebe stvaranja sustava koji će stvoriti uvjete za nekonfликтan i stabilan rast bez većih kriza. Stvara se potreba za sustavom koji će otkloniti općepostojeća i prohibitivna rješenja koja smanjuju međunarodnu trgovinu, obnoviti sustav multilateralne trgovine i pronaći mehanizme za trajan proces njezine liberalizacije. Kao posljedica toga, 1947. godine donesen je Opći sustav o

¹⁹ Partnerstvo za transatlantsku trgovinu i ulaganja (ttip), dostupno na: <http://www.mvep.hr/files/file/2016/161017-ttip-update-listopad-2016.pdf>, pristupljeno: 18.07.2020.

²⁰ Partnerstvo za transatlantsku trgovinu i ulaganja (ttip), dostupno na: <http://www.mvep.hr/files/file/2016/161017-ttip-update-listopad-2016.pdf>, pristupljeno: 18.07.2020.

carinama i trgovini (GATT) kojem je temeljna zamisao bila stvaranje uvjeta za ravnopravno i trajno uključivanje svih zemalja u međunarodnu trgovinu. Razvojem međunarodne trgovine od razmjene materijalnih dobara prema razmjeni usluga i ideja GATT je preoblikovan i institucionaliziran kao WHO.²¹

Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO) čine vlade i carinska područja koja između sebe postavljaju, primjenjuju i provode globalna pravila trgovine. WTO je organizacija koja je osnovana 1. siječnja 1995. godine, njezino sjedište je u Ženevi i ima pravnu osobnost. U središtu WTO-a su sporazumi koje pregovara i potpisuje većina svjetskih trgovinskih država a ona osigurava da trgovina teče što jednostavnije, predvidljivije i slobodnije. WTO ima preko 160 članica, što predstavlja 98 posto svjetske trgovine. Sporazum o osnivanju WTO-a sadrži posebne sporazume a to su multilateralni sporazum o trgovini robom, Opći sporazum o trgovini uslugama (GATS), Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva, dogovor o pravilima i postupcima za rješavanje sporova, mehanizme kontrole trgovinske politike (TPRM) i višestranu trgovinsku sporazume. Najviše tijelo koje donosi odluke unutar WTO je ministarska konferencija koja je sastavljena od predstavnika svih zemalja članica, a sastaje se najmanje jednom u dvije godine.²²

Glavni ciljevi organizacije su :

- Podizanje životnog standarda
- Osiguranje pune zaposlenosti i stalnog rasta realnih dohodaka i stvarne potražnje
- Širenje proizvodnje i trgovine robom i uslugama
- Održivi razvoj i zaštita okoliša
- Uzimanje u obzir potreba zemalja u razvoju
- Doprinos postizanju bolje suradnje u vođenju svjetske ekonomske politike

²¹ Europska unija i svjetska trgovinska organizacija, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/161/europska-unija-i-svjetska-trgovinska-organizacija>, pristupljeno: 20.07.2020.

²² Sporazum o WTO-u, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r11010&from=EN>, pristupljeno: 20.07.2020.

Funkcije WTO-a su olakšati provedbu i djelovanje različitih sporazuma, pružiti formu za multilateralne pregovore o trgovini, surađivati s drugim međunarodnim organizacijama kako bi se osigurala veća koherentnost u izradi globalnih gospodarskih politika i rješavati trgovinske sporove putem tijela za rješavanje sporova te revidirati nacionalne trgovinske politike svojih članica.²³

Sporazumi sadrže nekoliko načela a glavna su načelo nediskriminacije koji se sastoji od principa Najpovlaštenije-Nacije i principa Nacionalnog Tretmana te načelo liberalizacije trgovine, poticanja konkurencije i dodatne pomoći nerazvijenim zemljama kojima je cilj stvaranje multilateralnog liberalnog trgovinskog sustava. U veljači 2005. godine Svjetska trgovinska organizacija imala je ukupno 148 članica a 32 države i 7 međunarodnih organizacija i institucija imale su status promatrača. Europska unija je članica Svjetske trgovinske organizacije te je njezina uloga da zastupa interese EU-a i 27 država članica. Misija EU-a dio je Europske službe za vanjske poslove uspostavljene nakon Lisabonskog ugovora iz 2007. godine.

Još od Drugog svjetskog rata Europska unija ima ključnu ulogu u razvoju međunarodnog trgovinskog sustava kojem je svrha bila uklanjanje carinskih prepreka i promicanje trgovine utemeljene na vladavini prava. Europska unija u WTO-u djeluje kao jedinstveni subjekt i zastupa je Komisija, a ne države članice. Komisija se savjetuje s Vijećem i Europskim Parlamentom te pregovara o trgovinskim sporazumima i brani interese Europske unije pred Tijelom za rješavanje sporova WTO-a. Kako bi nadopunila bilateralne pregovore EU stvara multilateralni okvir za trgovinske pregovore ali zbog zastoja multilateralnih pregovora iz Dohe pojedine zemlje se okreću sklapanju bilateralnih pregovora te na taj način se dovodi u pitanje strategija Europske unije te ponovno usmjeravanje na regionalne i bilateralne pregovore.

Ciljevi Europske unije u WTO-u su:

- održavati svjetski trgovinski sustav poštenim, predvidljivim i temeljenim na zajedničkim pravilima
- modernizirati svjetska trgovinska tržišta, tako da europska roba, usluge i ulaganja mogu imati koristi
- slijediti uobičajena pravila WTO-a i pobrinute se da i ostali igraju po pravilima

²³ Sporazum o WTO-u, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r11010&from=EN>, pristupljeno: 20.07.2020.

- učiniti WTO otvorenijom interakcijom s nečlanicama i drugim međunarodnim organizacijama
- unijeti zemlje u razvoju u WTO, njegovo odlučivanje i globalnu ekonomiju
- pojačati podršku WTO-a za održivu trgovinsku politiku širom svijeta

Ovo su ideje EU koje se odnose na anžuriranje pravilnika o međunarodnoj trgovini kako bi se obuhvatilo cijelo globalno tržište i ekonomija, jačanje uloge praćenja WTO-a i rješavanja zastoja u sustavu za rješavanje sporova.²⁴

Doha razvojna agenda su okvirni pregovori o svjetskim trgovinskim pregovorima koji su pokrenuti u Dohi u Kataru 2001. godine. Glavni cijevi razgovora je daljna liberalizacija trgovine te olakšavanje zemljama u razvoju i manje razvijenim zemljama da se integrira u multilateralni sustav WHO-a.

Glavna pitanja razgovora su :

- Reforma poljoprivrednih subvencija
- Osiguravanje da nova liberalizacija u globalnoj ekonomiji poštuje potrebu za održivim ekonomskim rastom u zemljama u razvoju
- Poboljšanje pristupa zemljama u razvoju za njihov izvoz na svjetska tržišta²⁵

Unatoč velikim naporima EU došlo je do zastoja pregovora zbog nedostatka spremnosti pojedinih članica WTO-a da reformiraju svoju poljoprivrednu politiku.

Na 10. ministarskoj konferenciji WTO-a u prosincu 2015. godine, članice WTO-a složile su se oko brojnih pitanja u okviru Dohke razvojne agende te otvorile nove puteve pregovora WTO-a.

Konferencija je održana u Najrobiju u Keniji i to je bila ujedno prva konferencija ikad održana u Africi. Na konferenciji EU sa još par zemalja predlaže kompromisni prijedlog za rješavanje pitanja izvozne konkurencije u poljoprivredi koji je bio osnova za posao koji uključuje ukidanje izvoznih

²⁴ EU and WTO, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/>, pristupljeno: 21.07.2020.

²⁵ Doha Development Agenda, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/doha-development-agenda/>, pristupljeno: 14.09.2020.

subvencija i uvođenje novih pravila koje značajno narušavaju međunarodnu trgovinu i lokalno tržište.

Došlo je do niza važnih odluka za najmanje razvijene zemlje kojima žele pojednostavniti uvjete koje moraju ispuniti izvoznici iz najsiromašnijih zemalja kako bi njihovi proizvodi imali koristi od trgovinskih sporazuma (tzv. Pravila o podrijetlu), pružanje mogućnosti tvrtkama iz najsiromašnijih zemalja da pružaju usluge u 164 zemlje te olakšana integracija pamuka najmanje razvijenim zemljama u globalnoj trgovini.

Konferencijom će se omogućiti privremeno podizanje tarifa za suočavanje s povećanjima uvoza ili pada cijena te nastaviti pregovori o dugogodišnjem prijedlogu za zaštitu javnih skladišta koji narušavaju trgovinu za prehrambenu sigurnost u zemljama u razvoju od pravnog izazova. Ministri su potpisali deklaraciju. Agenda za razvoj iz Dohe nije ponovno potvrđena kao takva zbog razlika među članicama WTO-a u pogledu ranije učinjenih pokušaja postizanja konsenzusa.²⁶

²⁶ Doha development Agenda, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/doha-development-agenda/>, pristupljeno: 22.07.2020.

3. MEHANIZMI PROVOĐENJA TRGOVINSKE POLITIKE

Europska unija se čvrsto zalaže protiv nepoštene trgovine kako bi zadržala svoju prednost na otvorenom tržištu i u slobodnoj trgovini. Otvorena trgovina može dovesti do rasta tvrtke i novih radnih mjesta, ali ona mora biti poštena, ako to nije slučaj EU vraća pravičnost i jednake uvjete. Instrumentima i mjerama trgovinske politike utječe se na visinu troškova, cijene, konkurenciju zaposlenosti, uvoz i izvoz, profitabilnost te gospodarski rast. Osnovni instrumenti provođenja trgovinske politike Europske unije su : liberalizacija trgovine robom i uslugama, zajednička carinska tarifa, mehanizmi zaštite trgovine i trgovinske prepreke.

3.1. Zajednička carinska tarifa

Carinsku uniju obilježava zajednički carinski propisi i bezcarinska trgovina između zemalja članica, a prihodi od carine postaju zajednički prihodi Europske unije. Carinska unija osnovana je 1968. godine, dolazi do ukidanja carine i ograničenja između šest zemalja članica Europske ekonomske zajednice što dovodi do umnožavanja trgovine i povećanja ulaganja te gospodarskog rasta. Carinskom unijom dolazi do olakšanja trgovine robom poduzećima EU-a i usklađivanja carina na robu koja dolazi izvan EU-a. Uloga zajedničkih carinskih tarifa je zaštititi financijske interese Unije i njezinih država članica, podržavanje zakonskih poslovnih aktivnosti kako bi se zaštitila Unija od nepravdne i nezakonite trgovine te osigurati sigurnost i zaštitu. Predstavlja jedinstveno trgovačko područje na kojem sva roba slobodna cirkulira bez obzira je li proizvedena unutar EU-a ili uvezena izvan njezinih granica. Carina za robu izvan EU-a uglavnom se plaća prilikom ulaska u EU a na granicama između zemalja članica unije nema carina.

Zajednički skup pravila nazvan Carinski zakonik Unije koriste države članice EU te Monako i britanska područja koja upravljaju jednim jedinstvenim sustavom za upravljanje uvozom, izvozom i tranzitom robe. Kako bi smanjila administrativni teret i troškove za europske tvrtke EU je potpisala sporazum o carinskoj suradnji i administrativnoj pomoći kojom širi međunarodnu suradnju i pojednostavljuje i usklađuje carinske postupke.

Na robu iz neeuropskih država primjenjuje se Zajednička carinska tarifa i Integrirana carinska tarifa (TARIC). TARIC je višejezična baza podataka koja objedinjuje sve mjere koje se odnose na carinsko trgovačko i poljoprivredno zakonodavstvo EU. Integriranje i kodiranje ovih mjera omogućuje svim gospodarstvima prikaz mjera koje trebaju poduzeti prilikom uvoza ili izvoza robe iz EU te olakšava primjenu zakona u svim državama članicama.

Glavne kategorije mjera TARIC-a su :

- Tarifne mjere („Carina treće zemlje „ koja se primjenjuje na sav uvoz podrijetlom iz zemlje koja nije članica EU ,kako je definirano u kombiniranoj nomenklaturi,tarifne postavke,autonorne tarifne obustave , tarifne kvote i carinske unije)
- Poljoprivredne mjere (dodatne carine na šećer, reprezentativne cijene za perad i standardne uvozne vrijednosti i jedinične cijene za voće i povrće)
- Trgovinski obrambeni instrument (protivdampinške i izravne carine i zaštitne mjere)
- Zabrane i ograničenja uvoza i izvoza (zabrana uvoza ili izvoza određene robe,kvalitativna ograničenja i kontrola određene kategorije robe)
- Nadzor kretanja robe pri uvozu i izvozu²⁷

Tarifne kvote predstavljaju iznimku od uobičajenog stanja jer tijekom valjanosti mjere i za ograničenu količinu dopuštaju ukupno ili djelomično odricanje od uobičajne dužnosti.U okvir nekih sporazuma i autonomnih preferencijalnih aranžmana za neke zemlje predviđaju se preferencijalne tarifne kvote za unaprijed utvrđeni volumen robe.Preferencijalnim tarifnim kvotama određena roba može imati korist pri uvozu u Uniju po povoljnim carinskim stopama od uobičajnih carina trećim zemljama.

Obično se dodjeljuju sirovinama,poluproizvodima ili komponentama koje nisu dostupne u EU ili ih ima u nedovoljnim količinama.Njihova uloga je poticanje gospodarske industrijske aktivno , poboljšanje konkurentskih kapaciteta te stvaranje novih radnih mjesta i modernizacija struktura.²⁸

3.2. Mehanizmi zaštite trgovine

Otvorena trgovina može dovesti do rasta poduzeća, stvoriti nova radna mjesta i povećati konkurentnost, ali potrebno je održati poštenu konkurenciju između stranih i domaćih

²⁷ TARIC, dostupno na : https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en, pristupljeno: 25.07.2020.

²⁸ TARIC, dostupno na : https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en, pristupljeno: 25.07.2020.

poduzeća. Očuvati otvoreno tržište i provoditi slobodnu ali pravednu trgovinu nije lako stoga EU koristi instrumente za zaštitu trgovine (TDI) kako bi spriječila nepošteno trgovačke prakse. Zaštitnim mehanizmima vraća poštenje i ravnopravne uvjete, osigurava da se poštuju procedure te brani interese EU-a. Temeljem pravila Svjetske trgovinske organizacije EU koristi instrumente za zaštitu i primjenjuje niz dodatnih uvjeta kako bi se osigurala njihova izmjena.

Instrumenti trgovinske zaštite sačinjavaju tri važna instrumenta osmišljena u okviru Svjetske trgovinske organizacije (WTO) u koje ubrajamo antidampinške, antisubvencijske i zaštitne mjere.

Antidampinške mjere uvode se s ciljem zaštite EU tržišta i domaćih proizvođača od dampinškog uvoza robe iz trećih zemalja. Dampinški uvoz je uvoz proizvoda u Europsku uniju po cijeni koja je niža od cijene usporedivog proizvoda koji se prodaje u zemlji izvoznici radi potrošnje u toj zemlji. Dampinškim uvozom nanosi se materijalna šteta proizvodnji EU-a na način da EU gubi dio tržišnog udjela i dolazi do smanjenja profitabilnosti. Antidampinške mjere primjenjuju se kao dodatna davanja uz redovnu carinu, a uglavnom značajno više od redovnih carina. Postupak donošenja antidampinških mjera odvija se u četiri faze: pokretanje ispitnog postupka, provedba ispitnog postupka, donošenje privremene mjere i donošenje konačne mjere.

Antisubvencijskim mjerama se utvrđuju pravila o zaštiti od subvencijskog uvoza iz zemalja koje nisu članice EU te uvjeti za primjenu kompenzacijskih mjera. Primjenjuje se radi kompenziranja štetnih učinaka subvencioniranog uvoza s ciljem ponovnog uspostavljanja poštene konkurencije. Pristrojbu naplaćuje carinsko tijelo pojedine zemlje EU-a a plaća ju uvoznik.

Zaštitne mjere koriste se u situacijama u kojima je industrija EU pogođena nepredviđenim i naglim porastom uvoza s ciljem davanja određenog vremena radi nužnih prilagodbi odnosno kada postoji obvezna restrukturiranja. One nisu usredotočene na to je li trgovina fer ili ne, rijetko se primjenjuju i uvjeti za njihovo nametanje su stroži.²⁹

3.3. Trgovinske prepreke

Poduzeća iz Europske unije svakodnevno se suočavaju sa raznim preprekama u svom međunarodnom poslovanju. To može uključivati ograničenja prodaje, diskriminirajući porezni

²⁹ Trade defence, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/>, pritupljeno: 25.07.2020.

sustav ili poteškoće u provedbi patetnih prava, na taj način ugrožavaju položaj radnika, tvrtka i potrošača.

Propis o trgovinskim zaprekama (TBR) instrument je na snazi od 1995. godine, čiji je cilj omogućiti poduzećima iz EU-a da prevladaju trgovinske zapreke i tako razvijaju svoje aktivnosti u inozemstvu. Glavnu ulogu ima u uklanjanju prepreka za trgovinu u trećim zemljama te rješavanje nelojalnih vanjskotrgovinskih praksi koje uzrokuju štetu na unutarnjem tržištu EU-a. Vrlo često sama poduzeća ne mogu učiniti puno za rješavanje mjera strane vlade koje negativno utječu na njihovo poslovanje. Poduzeća ili udruženja iz EU se može koristiti TBR-om za pružanje izravnog pristupa Europskoj komisiji, koja zatim istražuje problem i traži uklanjanje osporavanih prepreka trgovini. Komisija nastoji postići pregovaračko rješenje kako bi izbjegli duge i skupe parnice.³⁰

³⁰Trade Barriers Regulation, dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_09_434, pristupljeno: 14.09.2020.

4.ULOGA EUROPSKE UNIJE U SVJETSKOJ TRGOVINI

Otvorenost i ujedinjenost trgovinskog režima postavilo je EU za vodećeg igrača kada je u pitanju globalna trgovina. Snaga EU proizlazi iz zajedničkog djelovanja s jedinstvenim tržište na globalnoj sceni a ne zasebnim trgovinskim strategijama. Europsko tržište je jedno od najatraktivnijih tržišta za poslovati jer se na njemu nalazi ukupno 500 milijuna potrošača koji traže kvalitetnu robu a zbog suvremenog prometa i lakoće komunikacije europskim tvrtkama se omogućuje trgovanje izvan Europe.

Europsko tržište jedno je od najotvorenijih tržišta na svijetu na kojem se trguje po određenim pravilima i propisima te poštuje zakonski okvir za ulaganje. Europa predstavlja najvećeg izvoznika proizvedene robe i usluga za 80 država a svakodnevno izvozi robu u vrijednosti od stotinu milijuna eura. Članice Europske unije zajedno čine 16 posto svjetskog uvoza i izvoza.

Razvoj trgovine kojim se pravilno upravlja može dovesti do ekonomskog rasta na globalnoj razini. Trgovinska politika EU usmjerena je otvaranju tržišta prema svijetu što dovodi do stvaranja radnih mjesta, povećanja investicija i rasta samog tržišta. Europska unija jedan je od glavnih aktera pri oblikovanju otvorenog globalnog trgovinskog sustava koji se zasniva na određenim pravilima i propisima. Uspjeh EU proizlazi i iz uspjeha partnerskih zemalja sa kojima su sklopljeni bilateralni i multilateralni sporazumi.³¹

Kako bi došlo do ekonomskog rasta na globalnoj razini trgovinska politika EU u središte svoga interesa stavlja održivi razvoj. Njime se zadovoljavaju potrebe današnjih naraštaja a pritom se ne ugrožava sposobnost budućih naraštaja. Takvom politikom EU nastoji zadovoljiti gospodarske, socijalne i ekološke potrebe društva te stvoriti uvjete za dugotrajan gospodarski razvoj.³²

Činjenice i podaci o položaju Europske unije na globalnim tržištima:

- Europska unija je najveća ekonomija na svijetu s BDP-om po glavi stanovnika od 25000 eura za svojih 500 milijuna potrošača

³¹ EU position in world trade, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>, pristupljeno: 28.07.2020.

³² Održivi razvoj, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/what/glossary/s/sustainable-development, pristupljeno: 28.07.2020.

- Najveći je svjetski trgovac proizvedenom robom i uslugama
- Na prvom je mjestu po ulaznim i odlaznim međunarodnim ulaganjima
- Vodeći je trgovinski partner u 80 zemalja
- EU je najotvorenija za zemlje u razvoju³³

<https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>

Zbog svoje slobodne trgovine i otvorenog gospodarstva Europska unija ima brojne beneficije. Kao glavne koristi ističu se niske tarife za uvoz kod kojeg je gotovo 70 posto ulazi u EU po nula ili sniženim carinama, ima najotvoreniji režim ulaganja i trgovine kojom pojačava konkurenciju i formira novu cijenu proizvoda.³⁴

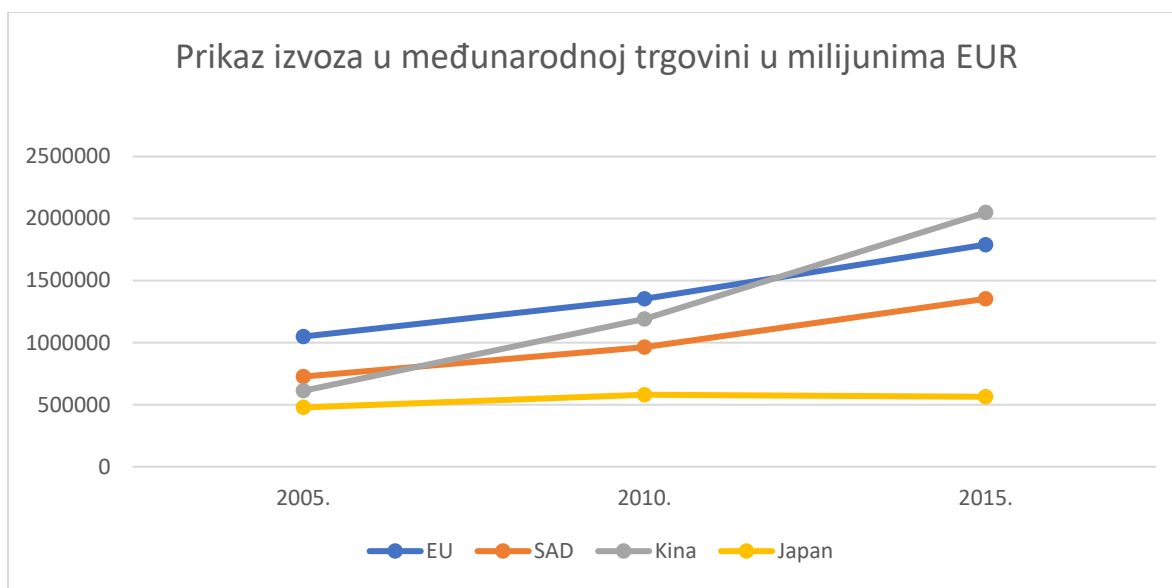
Trgovina robom Europske unije čini približno 15 posto svjetske trgovine robom. U sljedećim prikazima će se razmatrati razvoj međunarodne trgovine robom Europske unije, udio EU-a u svjetskim tržištima uvoza i izvoza, trgovina među državama članicama EU-a te glavni trgovinski partneri EU-a.

Uvoz izvan EU uključuje robu koja ulazi na područje EU-a iz zemlje koja nije članica EU-a te se plasira u okviru carinskog postupka puštanja u slobodni promet, odmah ili nakon razdoblja ili pod carinskim postupkom za unutarnju obradu u carinskom skladištu. Uvoz robe unutar EU-a u određenu državu članicu su u slobodnoj trgovini ili su stavljeni u drugu državu članicu pod carinske postupke za aktivnu obradu.

Izvoz robe izvan EU predstavlja robu koja nakon šta se stavi na područje EU napušta zemlju koja nije EU u okviru carinskog postupka izvoza u državi podrijetlu ili nakon prijenosa u drugu državu članicu u kojoj se provode carinski postupci. Dok izvoz robe unutar EU-a koja je namijenjena drugoj članici je u slobodnom prometu ili se stavlja u datu državu članicu pod carinske postupke za aktivnu obradu.

³³ EU position in world traded, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>, pristupljeno: 14.09.2020.

³⁴ European Commision, dostupno na: <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1933>, pristupljeno: 30.07.2020.

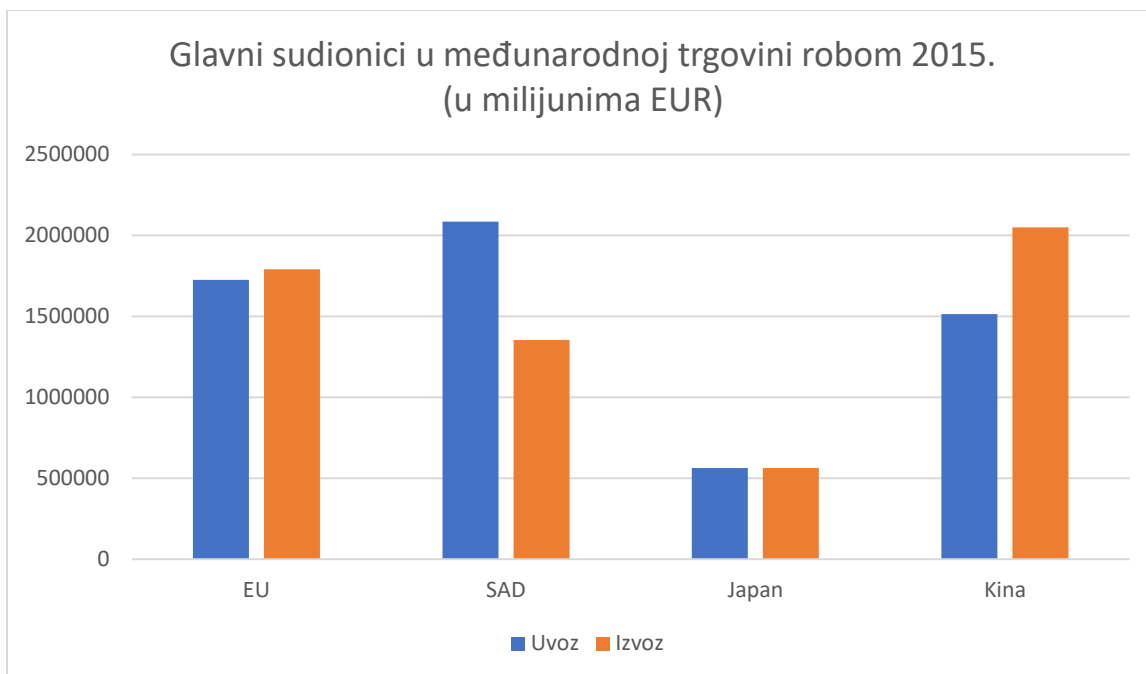

Slika 1: Prikaz izvoza u međunarodnoj trgovini u milijunima EUR

Izvor: Izrada autora prema https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_introle&lang=en

Gospodarskim rastom i razvojem dolazi i do rasta međunarodne trgovine na globalnoj razini. Najveća četiri globalna sudionika u međunarodnoj trgovini su EU-27, Kina, Sjedinjene Države i Japan. Od 2006. godine (vidjeti na grafikonu 1.) dolazi do rasta izvoza Kine koja je tad pretekla Japan a do 2015. godine postaje vodeća svjetska sila prema izvozu. Poslije Kine slijedi Europska unija koja je zabilježila veliki rast izvoza a u brojkama postaje i prva svjetska sila kada se uključi trgovina unutar EU-a, treće po redu najveći udio u izvozu robe pripada Sjedinjenim Državama dok četvrto mjesto zauzima Japanu.³⁵

³⁵ Međunarodna trgovina robom, dostupno na: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri najve.C4.87a globalna sudionika u me.C4.91unarodnoj trgovini: EU.2C Kina i SAD](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarodnoj_trgovini:_EU.2C_Kina_i_SAD), pristupljeno: 02.08.2020.

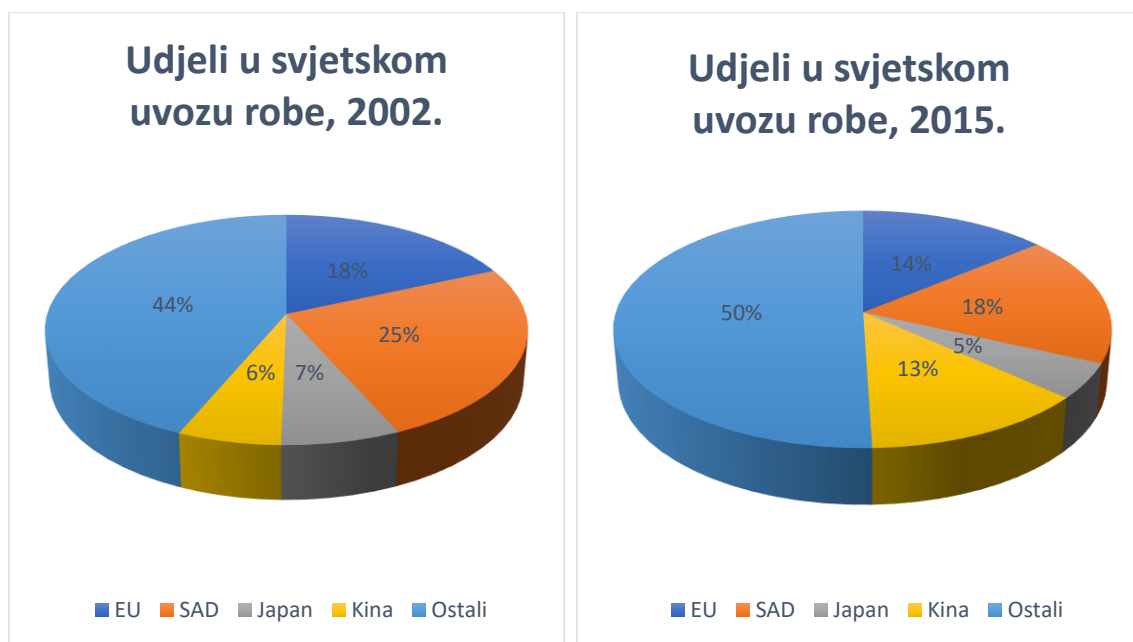

Slika 2 : Prikaz glavnih sudionika u međunarodnoj trgovini robom 2015.

Izvor: Izrada autora prema : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_introle&lang=en

Ako se promatra protok uvoza i izvoza, skupina država EU-27 imala je u 2015. godini drugi najveći udio globalnog izvoza i uvoza. U 2015. godini najveći svjetski uvoznik bio je SAD-e sa preko 2000 milijardi EUR dok je najmanji bio Japan. Kina je u 2015. godini bila najveći svjetski izvoznik dok je drugu poziciju zauzela Europska unija.³⁶

³⁶ Međunarodna trgovina robom, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarnodnoj_trgovini:_EU.2C_Kina_i_SAD, pristupljeno: 02.08.2020.

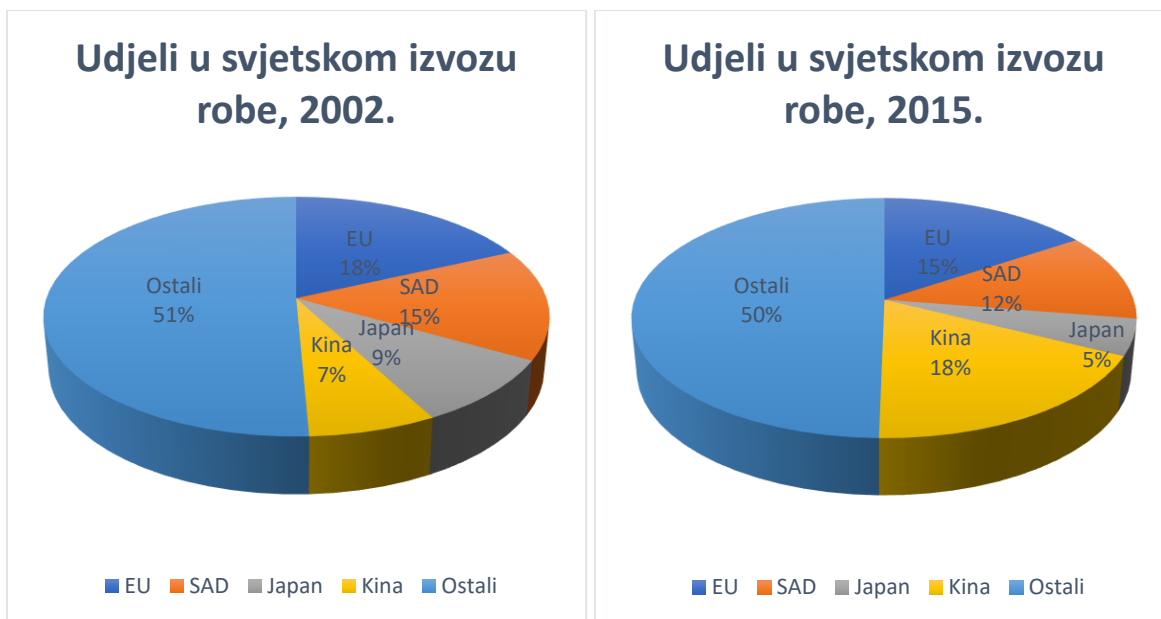

Slika 3:Usporedba udjela u svjetskom uvoz robe

Izvor:Izrada autora prema :https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_introle&lang=en

Kada promatramo razdoblje od 2002. do 2015.godine možemo vidjeti da su udjeli uvoza pojedinih zemalja rasli(vidjeti grafikone 3. i 4)dok Kina i EU su bilježile pad uvoza. Uvoz robe za skupine država EU-27 koji je se smanjio za 4 % i u 2015. godini iznosio 14% ukupnog svjetskog uvoza. Veći udio imale su sam Sjedinjene Države sa 18% dok im je u 2002. godini uvoz robe iznosio 25% dok Kina i Japan slijede EU -27 sa manjim postotkom.³⁷

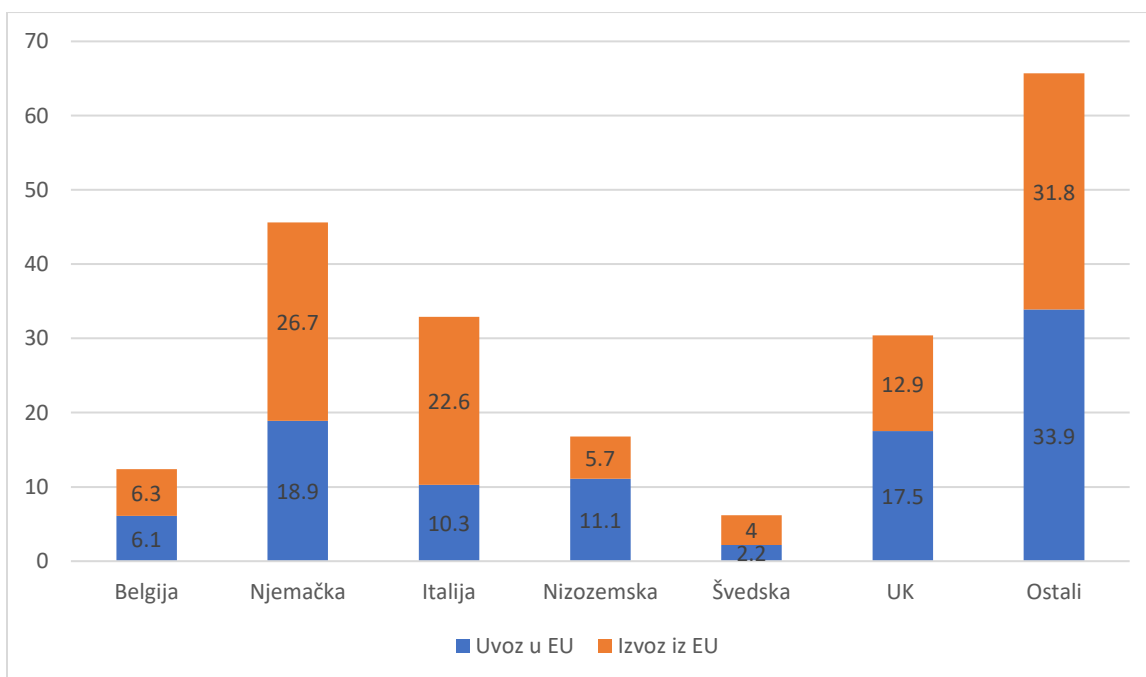
³⁷ Međunarodna trgovina robom, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarodnoj_trgovini:_EU.2C_Kina_i_SAD, pristupljeno: 02.08.2020.

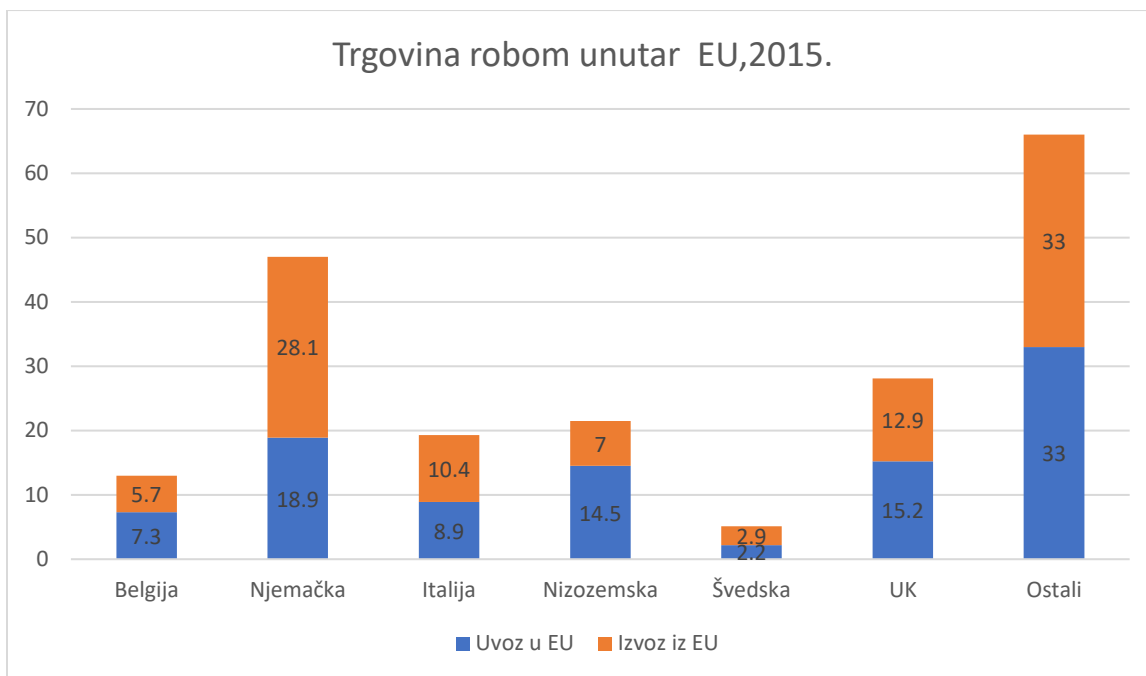

Slika 4: Usporedba udjela u svjetskom izvozu robe

Izvor: Izrada autora prema : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_introle&lang=en

Skupina država EU-27 bilježi pad udjela u svjetskog izvoza sa 18% na 15% dok Kina bilježi najveći rast sa 7% na 18 % kojim imaju veći udio u svjetskom izvozu od SAD i od Japana.

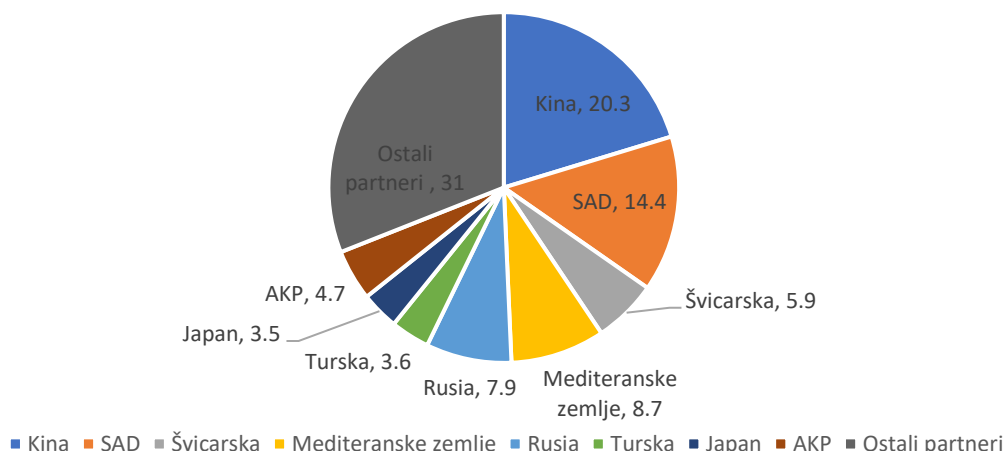
Slika 5 i 6: Usporedba trgovine robom unutar EU

Izvor: Izrada autora prema : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_intratrd&lang=en

Od svih država članica Njemačka ima uvjerljivo najveći udio u trgovini unutar EU gdje se posebice ističe u izvozu koji čini 28,1% udio izvoza skupine država EU-27 i čineći skoro jedne petine uvoza sa (18,9%). Nakon njen najveći utjecaj u regionalnoj trgovini imala je Italija u 2002. sa gotovo 22,6 % izvoza i 10,3 % uvoza međutim njezin udio u regionalnoj trgovini se smanjiva a do 2015. drugu najveća članica unutar regionalne trgovine bil je Ujedinjeno Kraljevstvo sa 12,9% izvoza i 15,2% uvoza unutar EU zatim ih slijedi Nizozemska ima porast uvoza za 3,4% i izvoza za 1,3% u 2015.³⁸

³⁸ Međunarodna trgovina robom, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarnodnoj_trgovini:_EU.2C_Kina_i_SAD, pristupljeno: 02.08.2020.

Glavni trgovinski partneri za uvoz robe iz EU, 2015.

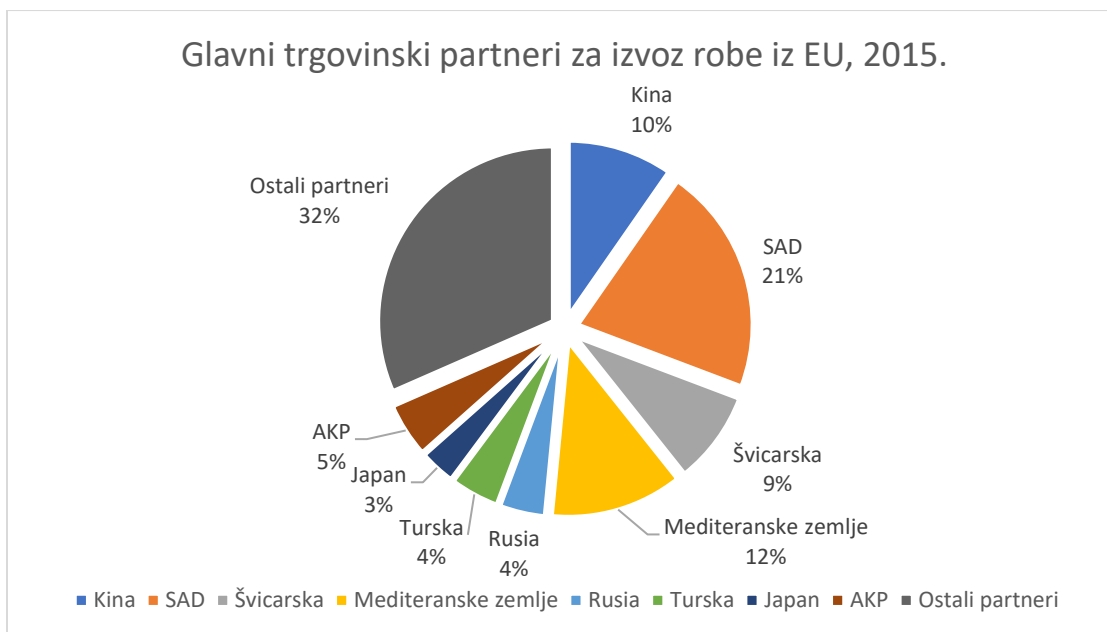

Slika 6 : Prikaz glavnih trgovinskih partnera za uvoz robe iz EU

Izvor: izrada autora prema: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_maineu&lang=en

Najveća odredišta tržišta za izvoz ujedno su i najveći dobavljači za uvoz robe u EU-27. četiri najveća dobavljača koje čine Kina, SAD, Švicarska i Rusija čine gotovo 52% ukupnog uvoza robe u EU-27. Kina je sa 20,3% bila najveći dobavljač robe, a slijedile su je Sjedinjene Američke Države sa 14,4% i Rusija sa 7,9%.³⁹

³⁹ Međunarodna trgovina robom, dostupno na: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri najve.C4.87a globalna sudionika u me.C4.91unarnodnoj trgovini: EU.2C Kina i SAD](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarnodnoj_trgovini:_EU.2C_Kina_i_SAD), pristupljeno: 02.08.2020.

Slika 7: Prikaz glavnih trgovinskih partnera za izvoz robe iz EU

Izvor: Izrada autora prema : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ext_lt_maineu&lang=en

Sjedinjene Američke Države s udjelom od 21% u 2015 bile su najčešće odredište robe izvezeno iz EU-27 (vidjeti grafikon). Kina je bila drugo najveće odredište u pogledu izvoza sa 10% od ukupnog izvoza a slijede je Mediteranske zemlje sa 12% i Švedska sa 9%. Na osam najvećih odredišta tržišta za izvoz robe iz skupine država EU-27 izvozilo se gotovo 32% ukupnog izvoza robe.⁴⁰

4.1. Utjecaj Europske unije na Republiku Hrvatsku

Kako bi integrirali svoje gospodarstvo na europskom i globalnom tržištu Republika Hrvatska postaje članicom Europske unije 1. srpnja 2013. godine. Članstvom u EU Republika Hrvatska postala je dio jedinstvenog unutarnjeg tržišta u kojemu dolazi do smanjenja troškova poslovanja, ukidaju se carinske i necarinske prepreke, povećava se konkurencija te hrvatsko gospodarstvo dobiva slobodan pristup tržištu svi članica EU, kao i tržištu svi zemalja sa kojima su sklopljeni trgovinski sporazumi. U području trgovinske politike članstvo je označavalo liberalizaciju tržišta

⁴⁰ Međunarodna trgovina robom, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarnodnoj_trgovini:_EU.2C_Kina_i_SAD, pristupljeno: 02.08.2020.

,usklađivanje zakonodavstva te preuzimanje zakonske regulative koja obuhvaća zaštitne mehanizme i trgovinske prepreke.⁴¹

Ulaskom u EU došlo je do proširenja mogućnosti poslovanja poduzetnika na unutarnje tržište s gotovo 500 milijuna potrošača te na tržišta država sa kojima EU ima sklopljene sporazume. Takav pristup označio je povećanje tržišne utakmice i konkurentnosti što je utjecalo na podizanje standarda pa dolazi do bolje zaštite potrošača, jača kontrola kvalitete proizvoda te mogućnost pristupa informacijama o robama i uslugama na tržištu. Članstvo u EU za Hrvatsku znači sigurnost, jednaka pravila i okvire poslovanja za strane investitore što dovodi do povećanja investicija a sve to dovodi do gospodarskog razvoja te boljem životnom standardu i boljoj kupovnoj moći hrvatskog građanina.

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je postala korisnica sredstava iz europskih fondova koji su za razdoblje financijske perspektive 2014.-2020. godine iznosili nešto više od deset milijardi i dvjesto milijuna eura. EU fondovi su usmjereni na regionalni razvoj, prometnu infrastrukturu, zaštitu okoliša, upravljanjem granicom, poljoprivredu ali i izravna plaćanja poljoprivrednicima. Kako bi korištenje sredstva bilo uspješno potrebno je sudjelovanje svih sektora a njihovo učinkovito i kontrolirano trošenje pridonosi pozitivnom trendovima rasta i razvoja gospodarstva, društva i zemlje u cjelini.⁴²

⁴¹ Zajednička trgovinska politika EU, dostupno na: <https://demoizvoz.gov.hr/trgovinska-politika/118>, pristupljeno: 06.08.2020.

⁴² Hrvatska 28. članica Europske unije, dostupno na: <http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf>, pristupljeno: 08.08.2020.

5. ZAKLJUČAK

Trgovinska politika predstavlja jednu od temeljnih politika Europske unije koja ima jak utjecaj u postizanju održivog razvoja i gospodarskog rasta te naposljetku i na rast svjetske trgovine. Glavni cilj njezinog djelovanja je zaštita slobodnog tržišnog natjecanja, zaštita potrošača, otvaranje novim tržištima i povećanje tržišnih prilika. Kako bi potakla razvoj te suzbila siromaštvo u najnerazvijenijim zemljama Europska unija posebni regulativama osigurava povlašteni pristup tržištu Unije.

Europska unija djeluje kao jedno tijelo te kako bi omogućila državama članicama daljnji rast i razvoj sklapa razne sporazume. U razdoblju od 2000. do 2015. godine Europska unija je sklopila velik broj sporazuma sa trećim zemljama te velik broj pregovora je u tijeku. Sklapanjem bilateralnih sporazuma s trećim zemljama te multilateralnom suradnjom vidi priliku za povećanje trgovinskih prilika koje postiže uklanjanjem barijera kao što su kvote i tarife, te osigurava pošteno natjecanje i jačanje svoje konkurentske prednost.

Otvorenost i ujedinjenost trgovinskog režima postavilo je Europsku uniju za vodećeg igrača kada je u pitanju globalna trgovina. Europska unija predstavlja najvećeg izvoznika proizvedene robe za gotovo 80 država te čini 16% ukupnog svjetskog uvoza i izvoza. Iz statističkih podataka možemo vidjeti da u razdoblju od 2000. do 2015. godine dolazi do značajnog razvoja međunarodne trgovine robom Europske unije, dolazi do smanjivanja uvoza te povećanja izvoza prema trećim zemljama što je dobar pokazatelj za daljnji razvoj trgovinske politike.

LITERATURA

1. Carinska unija EU-a u praksi, dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/customs_hr, pristupljeno: 14.07.2020.
2. Doha development Agenda, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/doha-development-agenda/>, pristupljeno: 22.07.2020.
3. Europska unija, dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/single-market_hr, pristupljeno: 10.07.2020.
4. Eurpska unija: Trgovina, dostupno na: https://europa.eu/european-union/topics/trade_hr, pristupljeno: 12.07.2020.
5. Europsko vijeće: Trgovinski sporazumi EU, dostupno na: [https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/trade-policy/trade-agreements/..](https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/trade-policy/trade-agreements/), pristupljeno: 14.07.2020.
6. Europski parlament, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/168/zapadni-balkan>, pristupljeno: 14.07.2020.
7. EFTA, dostupno na: <https://www.efta.int/about-efta>, pristupljeno: 15.07.2020.
8. Europski gospodarski prostor, Švicarska i Sjever, dostupno na:
- 9.
10. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/169/europski-gospodarski-prostor-egp-svicarska-i-sjever>, pristupljeno: 15.07.2020.
11. Eur – Lex, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/summary/HR/r12101>, pristupljeno: 15.07.2020.
12. EU position in world trade, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>, pristupljeno: 28.07.2020.
13. European Commision, dostupno na: <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1933>, pristupljeno: 30.07.2020.
14. EU and WTO, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/>, pristupljeno: 21.07.2020.
15. Europsko Mediteranski sporazum o pridruživanju, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ar14104>, pristupljeno: 17.07.2020.

16. Sporazum iz Cotonoua, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/summary/HR/r12101>, pristupljeno: 14.09.2020.
17. Gospodarska diplomacija, dostupno na: <http://gd.mvep.hr/hr/trgovinska-politika-europske-unije/gsp/>, pristupljeno: 12.07.2020
18. Generalised Scheme od Preferences (GSP), dostupno na : <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>, pristupljeno: 12.07.2020.
19. Hrvatski pogled na ulogu novih država članica u odnosu EU-a i AKP-a nakon 2020. godine, dostupno na: file:///C:/Users/anavu/Downloads/EUS_5_6_02_Maric.pdf, pristupljeno: 15.07.2020.
20. Hrvatska 28. članica Europske unije, dostupno na: <http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf>, pristupljeno: 08.08.2020.
21. Jedinstveno tržište EU, dostupno na: <https://izvoz.gov.hr/strana-trzista-i-prilike/jedinstveno-trziste-eu/106>, pristupljeno: 10.7.2020.
22. Međunarodna trgovina robom, dostupno na: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri najve.C4.87a globalna sudionika u me.C4.91unarnodnoj trgovini: EU.2C Kina i SAD](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr#Tri_najve.C4.87a_globalna_sudionika_u_me.C4.91unarnodnoj_trgovini:EU.2C_Kina_i_SAD), pristupljeno: 02.08.2020.
23. Negotiations and agreements, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>, pristupljeno: 17.07.2020.
24. Održivi razvoj, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/what/glossary/s/sustainable-development, pristupljeno: 28.07.2020.
25. Pročišćene verzije ugovora o europskoj uniji i ugovora o funkcioniranju europske unije, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT>, pristupljeno: 10.07.2020.
26. Partnerstvo za transatlantsku trgovinu i ulaganja (ttip), dostupno na: <http://www.mvep.hr/files/file/2016/161017-ttip-update-listopad-2016.pdf>, pristupljeno: 18.07.2020.
27. Sporazum o WTO-u, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r11010&from=EN>, pristupljeno: 20.07.2020.

28. TARIC, dostupno na : https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en, pristupljeno: 25.07.2020.
29. Trade defence, dostupno na: <https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/>, pristupljeno: 25.07.2020.
30. Trade Barriers Regulation, dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_09_434, pristupljeno: 14.09.2020.
31. Zajednička trgovinska politika EU, dostupno na: <https://demoizvoz.gov.hr/trgovinska-politika/118>, pristupljeno: 06.08.2020.

SAŽETAK

Zajednička trgovinska politika jedna je od temeljnih politika Europske unije koja obuhvaća i određuje bilateralne odnose Unije s trećim zemljama te suradnju sa multilateralnim organizacijama. U ugovoru o funkcioniranju Europske unije su definirani ciljevi trgovinske politike koji bi trebali utjecati na razvoj svjetske trgovine i inozemna ulaganja.

Glavni ciljevi zajedničke trgovinske politike su: zaključivanje trgovinskih i carinskih sporazuma, zaštita potrošača, zaštita slobodnog tržišnog natjecanja, otvaranje novih tržišta i povećanje trgovinskih prilika te poticanje istraživačkih aktivnosti. Najvažiji mehanizmi za provođenje trgovinske politike su zajednička carinska tarifa, mehanizmi zaštite trgovine i trgovinske prepreke. U ovom završnom radu je analiziran razvoj trgovinske politike Europske unije za razdoblje od 2000 do 2015. Zaključak rada je da razvoj zajedničkog tržišta te sklapanje bilateralnih sporazuma i multilateralna suradnja dovodi do značajnog razvoja međunarodne trgovine. Rezultat toga je smanjivanje uvoza i povećanje izvoza što je dobar pokazatelj za daljnji razvoj trgovinske politike.

Ključne riječi: trgovinska politika, Europska unija, trgovinski sporazumi

SUMMARY

The common trade policy is one of the basic policies of the European Union, which includes and determines the Union's bilateral relations with third world countries and cooperation with multilateral organizations. The Treaty on the Functioning of the European Union defines trade policy objectives that should affect world trade and foreign investments.

The main objectives of the common trade policies are: concluding trade and customs agreements, consumer protection, protection of the free competition, opening new markets and increasing trade opportunities, and encouraging research activities. The most important mechanisms for implementing trade policy are the common customs tariff, trade protection mechanisms and trade barriers.

This final work analyzes the development of trade policy of the European Union for the period from 2000 to 2015. The conclusion of the work is that the development of the common market and the conclusion of bilateral agreements and multilateral cooperation leads to significant development of international trade. The result is a decrease in imports and an increase in exports, which is a good indicator for the further development of trade policy.

Ključne riječi (engleski): trade policy, the European Union, trade agreements